

Høringsuttalelser – forslag til planprogram

Følgende ga uttalelse til planprogrammet:

1. [Direktoratet for beredskap og sikkerhet \(DSB\)](#)
2. [Naturvernforbundet i Grenland](#)
3. [Statsforvalteren i Vestfold og Telemark](#)
4. [Kystverket](#)
5. [Jernbanedirektoratet](#)
6. [Porsgrunn min by](#)
7. [Telemark bondelag](#)
8. [Jordvernforeningen i Telemark](#)
9. [Mattilsynet](#)
10. [Bane NOR](#)
11. [Nye veier AS](#)
12. [Statens vegvesen](#)
13. [Skien kommune](#)
14. [Porsgrunn kommune](#)
15. [Norges vassdrags- og energidirektorat \(NVE\)](#)
16. [Siljan kommune](#)

Sammendrag av høringsuttalelser

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
DSB	DSB har sendt en generell uttalelse til planprogrammet, og viser til at statsforvalteren skal følge opp hensynet til samfunnssikkerhet i plansaker. Hvis det likevel er behov for direkte involvering av DSB i plansaken, bes det om at høringen sendes på nytt med tydelig angivelse av forhold det bes om DSBs uttalelse til.	Tatt til orientering
Naturvernforbundet i Grenland	<p>Naturvernforbundet i Grenland (NVG) registrerer at det er lagt ned et formidabelt arbeid i planlegging av arealbruk og infrastruktur i regionen. Det påpekes at planprogrammet inneholder en rekke planleggingsbegreper som gjør det uoversiktlig og vanskelig å sette seg inn i for «utenforstående».</p> <p>NVG mener det er bra at planen har intensjoner om å følge opp nasjonale og internasjonale føringer innenfor miljø og klima. Naturvernforbundet setter pris på ambisjonene i arbeidet når det gjelder landbruk, natur og friluftsliv, og påpeker at man bør omtale og kartlegge dyrkbare områder like fullt som dyrkede områder.</p> <p>Naturvernforbundet mener at det presenteres kun ett hovedalternativ når det gjelder byutvikling og transport. Etter deres mening låser Knutepunkt Skien med ny stasjon i fjellet ved Landmannstorget, utviklingsmulighetene både planmessig og økonomisk. NVG har foreslått en bybaneløsning i Grenland, men har møtt politisk og administrativ motstand. NVG mener stasjon i fjellet og lokal jernbanetrafikk i Grenland slik som vist i mulighetsstudien av 2022, ikke gir den ønskede effekten. De mener at en bybane på gatenivå i samspill med buss, sykkel og gående vil være mer effektiv til å dempe biltrafikken og styrke næringslivet.</p> <p>NVG påpeker at bybaneløsningen er støttet av fagorganer både nasjonalt og internasjonalt og vil påvirke utviklingen av regionen i stort og på sikt. De ønsker at en helhetlig utredning av bybanen tas inn som en del av Bypakke Grenland 2. Naturvernforbundet i Grenland ber om en reell samhandling når planer legges ut på høring, og ikke bare en presentasjon av allerede vedtatte planer.</p>	<p>Fylkesdirektøren har forståelse for at det kan være utfordrende å sette seg inn i plansaken, og vil formidle saken på en opplysende måte.</p> <p>Fylkesdirektøren skal i planen innarbeide den nasjonale jordvernstrategien. Jordvern omfatter både dyrka og dyrkbar mark slik det er kartlagt i nasjonal base (NIBIO), og er ivarettatt i planarbeidet.</p> <p>I mulighetsstudie for lokalt togtilbud i Grenland er det vurdert persontransport på bane i Grenland, men det er ikke markedsgrunnlag for dette per i dag. Uavhengig av tidshorisont, vil etablering av et stoppested i Skien sentrum gi god trafikanntytte og ha stor effekt på antall reisende. Fortetting rundt knutepunktene vil gi større kundegrunnlag for bane. Bypakke Grenland fase 2 er lokalt vedtatt og proposisjonen til Stortinget er utarbeidet og venter på behandling i Stortinget.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
		Fylkesdirektøren ønsker samhandling, og dette blir ivaretatt gjennom opplegg for informasjon og medvirkning i den videre planprosessen.
Statsforvalteren i Vestfold og telemark	<p>Statsforvalteren er positiv til forslag til planprogram. Fylkeskommunen har en viktig rolle som samfunnsutvikler og regional planmyndighet. Fylkeskommunen står i en særstilling til å peke ut ønsket utvikling på regionalt nivå. Intensjonene i planprogrammet er i tråd med de statlige forventningene til regional planlegging som fremkommer av både statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (SPR-AM) og statlige planretningslinjer for klima og energi (SPR-klima).</p> <p><u>FNs bærekraftsmål</u> Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Statsforvalteren ser at planen vil favne viktige bærekraftsmål innenfor alle de tre dimensjonene, men savner en mer konkret omtale av hvordan bærekraftsmålene inkluderes og følges opp gjennom planen. Statsforvalteren framhever at det er særlig viktig å peke på målkonfliktene og vurdere om planen kan bidra til å redusere konfliktnivået og fremme alle de tre bærekraftsdimensjonene; sosial, økonomisk og miljømessig.</p> <p><u>Grå arealer</u> Det er positivt at planprogrammet legger opp til økt bruk av arealer som allerede er utbygd. Statsforvalteren gjør oppmerksom på at kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har definert «grå arealer».</p> <p><u>Senterstruktur</u> Statsforvalteren mener det er positivt at arealbruk er viet stor oppmerksomhet i planprogrammet. Beskrivelse av dagens situasjon og utfordringsbilde følges tydelig opp ved at arealbruk og byutvikling er ett av to hovedtemaer. Statsforvalteren støtter</p>	<p>Fylkesdirektøren har lagt de statlige planretningslinjene til grunn, og takker for gode tilbakemeldinger.</p> <p>Den regionale planen skal bidra til å nå lokale, regionale og internasjonale mål, inkludert bærekraftsmålene. Fylkesdirektøren ser at bærekraftsdimensjonene kan omtales mer konkret i planarbeidet, og vurdering av målkonflikter. Bærekraftsdimensjonene er innarbeida i planprogrammet.</p> <p>Fylkesdirektøren har lagt KDDs definisjon av grå arealer inn i planprogrammet, og vil legge denne til grunn i planarbeidet.</p> <p>Arealbruk er viet stor oppmerksomhet i planprogrammet for å følge opp statens forventninger til byområder i posisjon for byveksttale.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>punktet om å kartlegge og evaluere dagens senterstruktur hvor det tas hensyn til en av utfordringene; spredt arealbruk i kombinasjon med lav befolkningsvekst. Som det påpekes i forslaget til planprogram, forventer staten for byområder med byvekst at hovedtyngden av veksten kommer i eller i nærheten av større knutepunkter.</p> <p><u>Boligbehov</u> I arbeidet med boligbehovsanalysen minner statsforvalteren om reformen «Bo trygt hjemme». Reformen har som mål å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, forebygging og mer målrettede tjenester.</p> <p><u>Sammenheng med andre regional planer</u> Statsforvalteren trekker fram at temaene næringsareal og landbruk, natur og friluftsliv er overlappende tema med regional plan for klima energi og grønn omstilling. Kunnskapsgrunnlaget og implementering i planen bør være samstemt, og at det vil lette bruken av begge planene og øke gjennomførbarheten.</p>	<p>Fylkesdirektøren takker for konkret innspill til boligbehovsanalyse, og vil vurdere hvordan reformen «Bo trygt hjemme» kan innarbeides.</p> <p>Fylkesdirektøren vil samordne det regionale planarbeidet, og vil jobbe for at planene må være samstemte for å lette bruken og gjennomførbarheten.</p>
Kystverket	<p>Sjøtransport og havnefasiliteter spiller en sentral rolle i det nasjonale og regionale transportsystemet og er viktige for næringslivet. Sjøtransport og havnefasiliteter er også en del av Norges totalforsvar. Grenland er et nasjonalt viktig industrielt tyngdepunkt, med flere viktige havner.</p> <p>Kystverket peker på at det er sterkt press på sjønære områder og særlig press på omdisponering av næringsareal til andre formål. Kystverket ser det som svært viktig at næringsvirksomhet som i dag er avhengig av tilgang til sjøen fortsatt sikres arealer. Kystverket forventer at regional plan for arealbruk og mobilitet fokuserer på næringsvirksomhet som er avhengig av tilgang til sjø, og ber om at det utarbeides strategier og retningslinjer for å ivareta næringsvirksomhet og sjøtransport.</p>	<p>Fylkesdirektøren anerkjenner at sjøtransport er en sentral del av transportsystemet som er viktig for næringslivet. Fylkeskommunen har vedtatt å videreføre <i>Plan for intermodal godstransport i Telemark og Vestfold 2015</i>, og planlegger å oppdatere handlingsprogrammet. Det er uavklart hvordan temaet skal følges opp i planen. Sjøtransport og havnefasiliteter innarbeides i planprogrammet, og vurderes videre i planarbeidet</p> <p>Fylkesdirektøren vurderer at ladeinfrastruktur</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>Det er forventet en økning av elektriske fartøy i fremtiden. I den forbindelse ser Kystverket som viktig at planen vurderer hensiktsmessig plassering av ladeinfrastruktur og hvordan det kan legges til rette for arealer til alternative drivstoff.</p>	<p>faller utenfor temaet i regional plan for arealbruk og mobilitet i Grenland, men vil vurdere temaet i arbeidet med regional plan for klima, energi og grønn omstilling.</p>
Jernbane- direktoratet	<p>Jernbanedirektoratet understreker viktigheten av at jernbanen tas med som en aktiv del av det samlede mobilitetstilbudet. For å fremme effektive overgangsløsninger mellom buss og tog bør resultater fra kollektivstudien for Østlandet benyttes i det videre planarbeidet. Helhetlige løsninger, som samordner statlige og fylkeskommunale virkemidler, vil gi bærekraftige resultater.</p> <p>Jernbanedirektoratet vil også peke på at gods- og råvaretransport kan ha stor betydning for regionen. I arbeidet med ny godsstrategi til neste NTP, pekes kombinerte transporter ut som et fortsatt satsingsområde med vesentlig potensial for vekst. Dette kan bety at jernbanen bør vurderes som transportløsning også for tyngre næringsaktiviteter i Grenland, for eksempel ved å knytte jernbaneterminaler til industri- og logistikkområder der det er relevant.</p> <p>Planprogrammet omtaler muligheten for nytt togstopp i Skien, og jernbanedirektoratet anbefaler at dette inngår som tema for videre utredning i det regionale planarbeidet. Et sentrumsnært stopp kan gi bedre tilgang til Skien sentrum og bidra til å nå nullvekstmålet for biltrafikk. Samtidig er tiltaket krevende å realisere og forutsetter videre utredning før en kan vurdere eventuell planlegging. Tiltaket er ikke en del av NTP for 2025 – 2036. Samfunnsøkonomisk lønnsomhet må dokumenteres nærmere. Fylkeskommunen involveres i arbeidet med Nasjonal transportplan gjennom prosess ledet av Samferdselsdepartementet, og har mulighet til å spille inn prioriteringer og behov i samarbeid med statlige aktører. I denne sammenheng kan fylkeskommunen bidra til å løfte frem ønsket om nytt togstopp, dersom det er regionalt forankret.</p> <p>Jernbanedirektoratet forutsettes å delta videre i de relevante arbeidsgruppene, og ser frem til videre samarbeid.</p>	<p>Fylkesdirektøren er av helt lik oppfatning som Jernbanedirektoratet om at togtilbudet skal være en integrert del av kollektivtilbudet i Grenland. Det er potensial for å samordne mobilitetsløsninger i langt større grad enn i dag, særlig ved etablering av et sentralt togstopp som omtalt senere.</p> <p>Gjeldende plan for intermodal godstransport i Telemark og Vestfold har bl.a. mål om å tilrettelegge for mer godstransport med jernbane. Fylkesdirektøren minner om at et tiltak om reetablering av jernbanespor til Herøya industripark med havneområde imidlertid ble utredet og skrinlagt av Bane NOR i 2022. Handlingsprogrammet til planen skal revideres og det vil være mulighet for å se på slike løsninger på nytt.</p> <p>Gods- og råvaretransport er også et viktig tema i videre arbeid med utvikling av Fensfeltet. Fylkesdirektøren vil samarbeide med statlige myndigheter for god samordning innen mineralpolitikk og bærekraftig transport i dette arbeidet.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
		<p>Togstopp Skien vil inngå som tema i det videre arbeidet med regionale planarbeidet.</p> <p>Fylkesdirektøren setter pris på at Jernbanedirektoratet vil delta i videre samarbeid, som part i bystrategisamarbeidet og formell høringspart.</p>
Porsgrunn Min By	<p>Porsgrunn Min By har som formål å bidra til å styrke Porsgrunn sentrum slik at kommunen som samfunn har et godt omdømme, og blir et enda bedre sted for bosetting, arbeid og næringsvirksomhet. I det arbeidet har vi fokus på samarbeid mellom sentrale aktører, både private og offentlige.</p> <p>Befolkningsutvikling, bærekraftige og inkluderende byer, aldersvennlige nærmiljøer og utvikling av disse, folkehelse og et fokus på trivsel og forebygging, er viktige temaer som de mener at byen er en viktig bidragsyter til. Urbane bykvaliteter tilrettelegger blant annet for interaksjon og samarbeid mellom flere grupperinger og bidrar til at vi kan oppnå inkludering og gode møteplasser – og til at vi kan ivareta og tiltrekke oss arbeidsplasser i Grenlandsregionen.</p> <p>Porsgrunn Min By har stor tillit til, og applauderer bystrategien, bypakka og kommunen sin satsning på Porsgrunn by som et sentralt infrastrukturknutepunkt i Grenlandsregionen. De mener at bypakkemidler er benyttet på en god måte, og har vært viktig for Porsgrunn by og byregion Grenland som satsningsområde. Styret i byselskapet jobber etter de samme prinsippene, og har et fokus på vekst og utvikling for byen og regionen. De anmoder om at de offentlige bidragene i bystrategiarbeidet har et nivå også i tiden fremover.</p> <p>Byselskapet Porsgrunn Min By jobber hver dag med fokus på et levende sentrum med fokus på flere arbeidsplasser, handel og etableringer, boliger og opplevelser. De mener at en helhetlig tankegang med involvering fra flere aktører som jobber med fokus på</p>	Fylkesdirektøren takker for positive innspill og ser fram til videre samarbeid med felles mål for attraktiv og levende byutvikling.

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>levende byer, knutepunkt i fokus, fremkommelighet, vegnett og tilrettelegging kan være med på å løfte regionen. Og påpeker at det er et stort mulighetsrom for å styrke profileringen av Grenland, og trekker fram at de ønsker tettere koblinger mot private og offentlige samarbeidsparter.</p> <p>Porsgrunn Min By mener det er viktig med forpliktende samarbeid om helhetlig virkemiddelbruk. Byselskapet vil gjerne være med å bidra til at det kan realiseres flere prosjekter ved at de involveres der de kan bidra.</p>	
Telemark bondelag	<p>Styret i Telemark bondelag vil understreke at dyrket mark er en begrenset ressurs, og at kun tre prosent av Norges landareal er dyrket mark. Styret uttrykker at forslaget til planprogram har gode formuleringer knyttet til behovet for vern av dyrket mark.</p> <p>Styret i Telemark Bondelag ønsker imidlertid å understreke at også <u>dyrkbare</u> mark må omfattes av et sterkt vern. Jordbruksområdene i Grenland er blant de beste i landet, men nydyrkingsreservene er begrensede. Styret mener at behovet for vern av dyrkbare mark bør tydeliggjøres enda sterkere i det endelige planprogrammet.</p> <p>Styret i Telemark Bondelag peke på at det finnes store områder med verdifulle kulturlandskap i Grenland, som for eksempel landskapet i Gjerpensdalen formet av jordbruksdrift i svært lang tid. Styret mener kulturlandskapet bør synliggjøres tydeligere som verdifull naturtype i det endelige planprogrammet.</p>	<p>Fylkesdirektøren vil i planarbeidet innarbeide den nasjonale jordvernstrategien, med mål om maksimalt omdisponering 2 000 dekar per år av dyrka mark i Norge. Jordvern omfatter både dyrka og dyrkbare mark, og blir ivaretatt.</p> <p>Kulturlandskap inngår i temaet landbruk-, natur og friluftsliv, og legges til grunn i det videre arbeidet. Fylkesdirektøren anerkjenner kulturlandskapet som verdifull natur med stort biologisk mangfold.</p>
Jordvernforeningen i Telemark	<p>Styret i Jordvernforeningen i Telemark (JVT) vil understreke at dyrket mark er en begrenset ressurs, og at kun tre prosent av Norges landareal er dyrket mark. Styret uttrykker at forslaget til planprogram har gode formuleringer knyttet til behovet for vern av dyrket mark.</p> <p>Styret i JVT ønsker imidlertid å understreke at også <u>dyrkbare</u> mark må ha et sterkt vern. Det er begrenset med nydyrkingsmuligheter i Grenland, og derfor må de mulighetene som finnes tas vare på. Styret mener at vern av dyrkbare mark og faglige matjordplaner ved omdisponering av dyrka og dyrkbare mark bør synliggjøres i endelig planprogram.</p>	<p>Fylkesdirektøren vil i planarbeidet innarbeide den nasjonale jordvernstrategien, med mål om maksimalt omdisponering 2 000 dekar per år av dyrka mark i Norge. Jordvern omfatter både dyrka og dyrkbare mark. Konkrete tiltak og føringer for å sikre hensynet til jordvern, natur og klima vurderes videre i planprosessen og vil inngå i planen.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	Jordvernforeningen i Telemark ønsker å understreke at ved tiltak som berører dyrket mark eller dyrkbar mark, så skal det i størst mulig grad tas hensyn til arrondering og kvalitet på det som er resterende og tilstøtende arealer med dyrka eller dyrkbar mark.	
Mattilsynet	Mattilsynet har ingen innspill til planprogram for arealbruk og mobilitet i Grenland.	Tatt til orientering
Bane NOR	<p>Bane NOR mener at planprogrammet bør definere hva som legges i knutepunktutvikling og konsentrert arealutvikling, og ikke kun tolke dette som fortetting. Knutepunktene må ses som viktige deler av transportinfrastrukturen.</p> <p>Videre påpeker Bane NOR at utvikling av knutepunktene må sikre at transportmidlene har tilstrekkelig areal og utviklingsmuligheter. Viktige funksjoner som kapasitet for busser, adkomstsoner og venteområder for reisende må ivaretas for å sikre attraktive knutepunkt med gode overgangsmuligheter. Det uttrykkes bekymring for at andre arealformål kan fortrenge transportfunksjonene, noe som på sikt kan redusere knutepunktets attraktivitet og gjøre det vanskelig å nå nullvekstmålet. Bane NOR anbefaler at konsentrert arealutvikling først og fremst skjer i hovedårer i kollektivnettet og nær kollektivknutepunkt.</p> <p>Planprogrammet nevner et behov for å øke fremkommeligheten i overordnet veinett, Bane NOR mener at dette bør vurderes og justeres i lys av hovedmålene.</p> <p>Bane NOR mener det er unødvendig detaljert når utvikling av knutepunktet i Porsgrunn nevnes særskilt, uten en diskusjon om rollen til andre knutepunkter i området, og uten en vurdering av hva behovene i knutepunktet er. Planen bør gjøre rede for behov, muligheter og utfordringer. Bane NOR peker på at Porsgrunn i dag er et velfungerende knutepunkt med utviklingsmuligheter, og at det i planprogrammet bør være et mål at dette styrkes. Det er også uklart hvorfor en evt. fremtidig holdeplass for tog i Skien ikke har det samme behovet, og forventer at dette drøftes og innarbeides i planen.</p> <p>Bane NOR er positive til planprogrammets kommentarer i avsnittene «Arealutvikling,</p>	<p>Fylkesdirektøren ser utfordringen med mål om fortetting i knutepunkt og behov for tilstrekkelig areal for ulike transportformer. Fylkesdirektøren legger til grunn at knutepunktene skal utvikles med mange funksjoner og transportformer, herunder forbedre forbindelser til knutepunkt og gjøre det enkelt å kombinere ulike transportformer.</p> <p>Bystrategien satsningsområder er i tråd med de overordnede målene, inkludert nullvekstmålet.</p> <p>I vedtatt Bystrategi Grenland er det definert to knutepunkt; knutepunkt Porsgrunn (bussterminal og togstasjon) og knutepunkt Skien (busstasjon og framtidig togstopp Skien). Det er et mål å styrke begge knutepunktene, selv om de i dag har litt ulike funksjoner.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	«Transport og reisevaner», fordi disse gir grunnlaget for en strategisk diskusjon om byplanen i området. De imøteser derfor at fylkeskommunen tydelig kommuniserer til kommunene hvilke grep som må tas for å møte utfordringene, fordi det trolig er avgjørende for å nå målene i planprogrammet. Avslutningsvis oppfordrer Bane NOR fylkeskommunen til å drøfte om lokalisering av fylkeskommunale funksjoner, spesielt de transportskapende funksjonene, kan inngå i planen.	Fylkesdirektøren vil i planarbeidet ha dialog og samarbeid med kommunene og statlige aktører, slik at vi sammen kan nå målene. Føringer for senterstruktur, herunder lokalisering av fylkeskommunale virksomheter vil inngå i planen.
Nye veier AS	Nye veier har ingen merknader	Tatt til orientering
Statens vegvesen	<p>Statens vegvesen mener at forslaget til planprogrammet har tatt for seg de vesentlige punktene som må utredes i forbindelse med planarbeidet, og at planprogrammet framstår gjennomarbeidet, godt og helhetlig.</p> <p>De statlige forventningene til områder som får statlige tilskudd er høyere enn til andre områder. Særlig gjelder dette effektiv arealbruk og tiltak som reduserer bilbruk.</p> <p>I planprogrammet pekes det på gevinsten av å samkjøre byutredning med utarbeidelsen av regional planen. Statens vegvesen ser at det vil kunne være en fordel å samkjøre slike prosesser som grunnlag for en byvekstavtale. Det er imidlertid ikke avklart i departementet når arbeidet med byutredningene skal starte.</p>	<p>Fylkesdirektøren legger statens forventninger og føringer til byområder med avtaler til grunn for planarbeidet, slik det er formulert i nasjonal transportplan 2025-2036 og i nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet.</p> <p>Fylkesdirektøren takker for innspillene og ser fram til avklaring av tidspunkt for byutredning for en mulig samkjøring av prosesser med synergieffekter.</p>
Skien kommune	<p>Skien kommune har gått gjennom høringsforslaget, og uttalelsen er behandlet av skien bystyret 19.06.2025.</p> <p>Bystrategisamarbeidet bruker begrepet Grenland, og den regionale planen vil være et sentralt styringsdokument i samarbeidet. I Bystrategi Grenland brukes også begrepet byområde Grenland, men ettersom regional plan skal gjelde for hele kommunen, mener Skien kommune det er best å vise til begrepet Grenland. Dersom en bruker begrepet byområdet Grenland, kan det potensielt oppfattes at planen kun gjelder bynære områder.</p> <p>Planprogrammet synliggjør dagens situasjon, utfordringer og muligheter. Skien peker på at planprogrammet også bør synliggjøre de store endringene i verdenssituasjonen, som kan få betydning for hvordan vi planlegger infrastruktur.</p>	<p>Fylkesdirektøren noterer seg støtte til å benytte begrepet Grenland.</p> <p>Fylkesdirektøren skal i planarbeidet utarbeide egen risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) og vil legge fylkesROS til grunn.</p> <p>Utviklingsscenarier for kontorarbeidsplasser og tjenesteyting er innarbeida i planprogrammet.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>Skien kommune støtter forslaget om evaluering av senterstruktur og historisk utvikling av lokalisering av offentlige og private kontorarbeidsplasser og tjenesteyting. Vurderinger av ulike utviklingsscenarier bør også omfatte tema som lokalisering av handel, kontorarbeidsplasser og tjenesteyting. Når det gjelder planoppgaven handelsanalyse peker de på vedtak som formannskapet i Skien kommune fattet 28. januar 2025. Kommunen forventer at handelsanalysen inkluderer konkrete områder som formannskapet har vedtatt skal vurderes til kombinert næring/storhandel i den regionale planen.</p> <p>Skien kommune skal i 2026 lage en temaplan for bærekraftig boligutvikling, kommunens arbeid bør koordineres med arbeidet med boligbehov i den regionale planen.</p> <p>Videre mener kommunen at vurdering av arealbehov og fortetningspotensial for næringsarealer er viktige tema i planen. Planen bør også synliggjøre hvilke virkemidler fylkeskommunen og kommunen har for å realisere fortetningsprosjekter på eksisterende næringsarealer, og foreslår at dette innarbeides i planprogrammet.</p> <p>Planprogrammets omtale av landbruk, natur og friluftsliv (LNF) er kortfattet, men oppsummerer gjeldende nasjonale målsetninger på en god måte.</p> <p>Skien kommune mener at utvikling av ny rv.36 bør inngå som en del av fremtidige løsninger for det overordna vegnettet i Telemark og Grenland. Rv. 36 er hovedforbindelsen gjennom Telemark og ned til E18. Utvikling av Rv. 36 Skjelsvik-Skyggestein ligger i utviklingsporteføljen i nasjonal transportplan.</p> <p>I planen må alle kollektivtilbudene sees på under ett: buss, skinnegående trafikk, båt og ferge. Grenland mangler i dag et kunnskapsgrunnlag for et helhetlig og samlet kollektivtilbud. Skien mener det er en viktig forutsetning å utarbeide dette kunnskapsgrunnlaget for å kunne vurdere hvordan et fremtidig kollektivtilbud bør utformes. Begge deler bør være en del av planen.</p>	<p>Ny handelsanalyse vil også inkludere områder som formannskapet i Skien har vedtatt skal vurderes, og ses i sammenheng med de kommunale planprosessene.</p> <p>Fylkesdirektøren vil koordinere arbeidet med boligbehov i den regionale planen med arbeidet i kommunen, og vil samarbeide om kunnskapsgrunnlag blant annet gjennom en regional boligbehovsanalyse.</p> <p>Regionale og kommunale virkemidler for fortetningspotensialet på eksisterende næringsarealer tas inn i planprogrammet, temaet må utforskes nærmere i planprosessen.</p> <p>Det må avklares på hvilken måte den statlige byutredningen skal innarbeides i ny regional plan, herunder utvikling av rv.36.</p> <p>Fylkesdirektøren takker for konkret innspill om kunnskapsgrunnlag, og vil se alle kollektivtilbud i sammenheng som foreslått i planprogrammet.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>Temaene gange og sykkel er delt i planprogrammet. Skien kommune mener at utarbeiding av et eget strategidokument bør fremheves i planprogrammet. I et slikt arbeid kan fylkeskommunen og kommunene vurdere om det skal oppdateres et hovedvegnett for henholdsvis gående og syklende.</p> <p>Det er flere temaer i den regionale planen som vil grense opp mot temaene i regional plan for klima, energi og grønn omstilling. Skien kommune peker på viktigheten av at grenseoppgangen mellom de to regionale planene blir tydelig. Dette gjelder spesielt tema som næringsareal og areal for fornybar energiproduksjon. Skien kommune mener at føringer for arealbruk i hovedsak bør innarbeides i den regionale planen for arealbruk og mobilitet i Grenland, særlig dersom regionale planbestemmelser skal vedtas.</p> <p>Skien kommune skal utarbeide flere planer som berører temaer i den regionale planen. Og peker på at det er viktig med involvering og medvirkning i de ulike planprosessene for å ha gjensidig informasjon og avklaringer.</p> <p>Skien kommune ser frem til samarbeidet mellom fylkeskommunen og kommunene i arbeidet med den nye regionale planen for arealbruk og mobilitet. Skien kommune vil prioritere høy grad av deltakelse i de aktuelle fora hvor planen skal drøftes. Kommunen mener at det i løpet av planprosessen bør legges opp til arbeidsverksted hvor politikere også kan delta, og at det vil være hensiktsmessig at politikere og administrasjon kan jobbe med problemstillingene som planen skal løse. Det påpekes at verkstedene bør legges opp med konkrete og avgrensede tema.</p>	<p>Utarbeidelse av strategiske føringer for temaene sykkel og gange inngår i planprogrammet, og utforming og detaljering av disse vil kommunene bli tett involvert i.</p> <p>Fylkesdirektøren vil i løpet av det videre planarbeidet avklare grensesnittet mellom planene, inkludert føringer for arealbruk.</p> <p>Fylkesdirektøren vil samarbeide med kommunen i planprosessen, og ser viktigheten av involvering og medvirkning i ulike planprosesser som omhandler samme tema. Fylkesdirektøren ser fram til videre samarbeid med Skien kommune, og vil legge opp til egne temamøter med politikerne.</p>
Porsgrunn kommune	<p>Høring av planprogram for den regionale planen har vært til uttalelse hos råd og er behandlet av bystyret 12.06.2025.</p> <p>Porsgrunn kommune oppfatter temaene «arealbruk og byutvikling» og «transport og mobilitet» med tilhørende deltema som dekkende for planen. De synes det er positivt at koblingen til innsatsområdene i bystrategien og bypakka fremheves, ettersom helhetlig virkemiddelbruk er vesentlig for måloppnåelsen. Kommunen oppfatter utredningsbehovet som dekkende. Det pekes imidlertid på behovet for kartlegging av</p>	<p>Universell utforming er et sektorovergripende tema som må forankres i alle plannivå og ved gjennomføring av tiltak, som f.eks bypakkeprosjekter. I det videre arbeidet legges lokal kartlegging av tilgjengelighet til grunn. Temaet universell utforming vil forankres i</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>status for universell utforming, særlig for kollektivtransport og adkomst til offentlige bygg. Kartleggingen bør ses i sammenheng med innarbeiding av strategi og plan for myke trafikanter.</p> <p>Når det gjelder utformingen av den regionale planen ønsker kommunen å presisere at planen bør være kort, tydelig, visuell og konkret, for å øke brukervennligheten i alle typer relevante saker. Innarbeiding av relevante planer og strategier kan gi bedre sammenheng, økt brukervennlighet og færre dokumenter. Porsgrunn kommune er positiv til at eksisterende samarbeidsarenaer i bystrategi-samarbeidet benyttes i planprosessen, og ønsker å gjennomføre politiske verksteder hvor både kunnskapsgrunnlag og konkrete forslag til planen er tema.</p> <p>Prosessen for regional plan skjer parallelt med revisjon av kommuneplanens arealdel i Porsgrunn, og det legges vekt på at planene ses i sammenheng. Det vises til nylig vedtatte strategier og planer i Bystyret, særlig boligstrategi, planprogram for arealdelen og overordnet arealstrategi, som alle bygger på bystrategien.</p> <p>Navnet "Regional plan for arealbruk og mobilitet i Grenland" mener kommunen beskriver planens tema og geografisk avgrensing godt. De vurderer det som positivt at «Grenland» benyttes, slik som i Bystrategi Grenland og Bypakke Grenland.</p> <p>Porsgrunn kommune ser frem til videre samarbeid for å gjøre Grenland til et mer attraktivt, konkurransedyktig og bærekraftig byområde.</p> <p>Kommunen peker på at Bamble kommune er en integrert del av infrastrukturen og bosettingsmønsteret i Grenland selv om de ikke er med i Bystrategisamarbeidet og belønningsordningen. De mener derfor det er naturlig at planområdet også omfatter deler av Bamble, og at Bamble kommune bør inviteres til deltakelse i planarbeidet.</p> <p>Porsgrunn kommune støtter en felles regional satsing, men vil understreke at den regionale planen ikke må svekke kommunens myndighet over egen arealpolitikk og</p>	<p>planen, blant annet i strategiske føringer og retningslinjer for myke trafikanter.</p> <p>Et av grepene i regional planstrategi er planvask, innarbeide strategier i ny plan slik at det blir færre dokumenter og føringer å forholde seg til. Fylkesdirektøren vil etterstrebe og utarbeide en kort og konsis plan som er brukervennlig.</p> <p>Fylkesdirektøren vil samarbeide med kommunen i planprosessen, med bakgrunn i felles kunnskapsgrunnlag og med mål om god koordinering av planene. Fylkesdirektøren ser at kommunen systematisk har sørget for implementering av felles bystrategi i kommunale prosesser og vedtak.</p> <p>Fylkesdirektøren noterer seg støtte til å benytte begrepet Grenland, og ser fram til videre samarbeid med kommunen. Fylkestinget har vedtatt at ny regional plan for Grenland skal omfatte de kommunene som har vedtatt bypakke fase 2 og bystrategien. Fylkesdirektøren ser at det vil være hensiktsmessig å inkludere omlandet rundt Grenland og Bamble i analyser i planarbeidet.</p> <p><i>kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og</i></p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>arealbruk. Og tillegger at det må sikres fleksibilitet og lokal tilpasning ved utvikling og iverksetting av bypakka og en byvekstavtale.</p>	<p><i>oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn. (plan- og bygningsloven (pbl) § 11-1)</i></p> <p><i>Statlige planretningslinjer og planvedtak har til formål å ivareta nasjonale eller regionale interesser i planleggingen. Dette omfatter nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser og statlig arealplan. (pbl § 3-5)</i></p>
NVE	<p>NVE mener det er viktig at regional plan for arealbruk og mobilitet blir sett i sammenheng med planprogram for regional plan for klima og energi. De oppfatter at det legges opp til å se disse i sammenheng gjennom SPR arealbruk og mobilitet pkt. 6.5, om at SPR for klima og energi skal legges til grunn for planleggingen.</p> <p><i>Samfunnssikkerhet, beredskap og naturfare</i> I SPR for arealbruk og mobilitet pkt. 3.11 Samfunnssikkerhet, beredskap og naturfare, fremgår det at planleggingen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet mot naturfare og uønskede hendelser. Det fremgår videre at «For å imøtekomme klimaendringer og ekstremvær bør større utbygginger i områder med dårlige grunnforhold og/eller flom- og skredfare unngås.» NVE viser også til KDDs rundskriv H-5/18 og samfunnssikkerhet i byggesaksbehandling, og påpeker at avklaring av reell naturfare skal skje senest på siste plannivå (i planer for utbygging).</p> <p>NVE gir et faglig råd om at planprogrammet må ta inn mer av disse temaene. Vi mener også at overvann bør inkluderes i omtalen av naturfarer.</p> <p><i>Oppdatert kunnskapsgrunnlag og helhetlig ROS</i> NVE trekker fram retningslinjer for beslutningsgrunnlaget i SPR-AM som relevante for å ivareta NVEs saksområder.</p>	<p>Fylkesdirektøren er enig i at regional plan for Grenland må ses i sammenheng med de statlige planretningslinjene. Og vil se arbeidet i sammenheng med ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling.</p> <p>Fylkesdirektøren noterer seg innspill og innarbeider naturfare og klimatilpasning under temaet blågrønn struktur.</p> <p>Fylkesdirektøren vil i planarbeidet benytte oppdatert kunnskapsgrunnlag på temaet, og utarbeide en ROS-analyse med utgangspunkt i fylkesRos.</p>

Høringspart	Hovedpunkter fra uttalelsen	Kommentar fra fylkesdirektøren
	<p>Pkt. 6.1 Planlegging av utbyggingsmønster og transportsystem skal bygge på et oppdatert kunnskapsgrunnlag for relevante fagtema og omfatte alternativvurderinger som beskriver konsekvenser for miljø og samfunn.</p> <p>Pkt. 6.7 Helhetlig ROS skal legges til grunn for kommuneplanarbeidet. ROS-analyse på fylkesnivå bør legges til grunn for samfunnssikkerhet i det regionale planarbeidet.</p> <p>NVE ser at kunnskapsgrunnlag er et viktig tema i planprogrammet og viser til veiledning og informasjon på NVEs nettside.</p>	<p>Fylkesdirektøren takker for innspill om veiledningsmaterieill.</p>
<p>Siljan kommune</p>	<p>Forslag til planprogram ble behandlet i kommunestyret 17.06.2025.</p> <p>Siljan kommune tar forslag til planprogram til etterretning med følgende kommentarer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Offentlige høringer bør legges opp med frister slik at det er mulig å gjennomføre en lokal politisk forankring. • Opplegg for medvirkning og samhandling bør legge til rette for digitale løsninger. • Siljan har nylig vedtatt kommuneplan. Eventuelle behov for revisjon av kommuneplan vurderes i forbindelse med utarbeiding av ny planstrategi for Siljan kommune. • Siljan kommune har ikke motforestillinger om at planen fortsatt benevnes med «Grenland». 	<p>Fylkesdirektøren ønsker å legge opp planarbeidet som muliggjør en lokal politisk forankring, og med medvirkning som også legger til rette for digitale løsninger. Innspillet er ivaretatt</p> <p>Fylkesdirektøren noterer seg støtte til å benytte begrepet Grenland.</p>